

פרשת תולדות
תשפ"ג

גיליון 138

א לעבטיגער שפּת

הארַת השבת

אמרים פּנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

להרבות בתפלה – גם אם לא רואים את הישועה

התערערו מחזקם. ומשום כך; הודיע המלך הפיקח לבני מדינתו, כי כעת הגיע זמנם של החלשים להליחם. ואכן נרתמו למערכה ילדים וגם זקנים, והנה קרה הבלתי יאומן, חומת העיר קרסה, והמלך עם פמלייתו – כבשו את העיר בצהלה.

כך נשא רבינו את משלו, שלכאורה; כיצד יבא משיח בדורנו, דור חלוש ורוד. אם הגאולה לא באה בדורות של הצדיקים הגדולים, היאך אנו נזכה לכך?

אולם זאת עלינו לדעת – שצדיקי הדורות כבר החלישו את החומות הגבוהות, הם עשו כבר רוב המלאכה במלחמתם עם הס"א וחילולתיו, ולנו החלושים – רק נשאר לנו, להתחזק בכוחותינו אנו, לתלות עינינו בתפילה ובתחנונים, ונשלים את המלאכה בגאולה השלימה.

וממשל זה, נלמד גם אנו בפרטיות במעשינו; שכבר הרבינו רבות בתפילה ובתחנונים לפני קוננו על פדות נפשנו, רבים הם החומות שהצלחנו להפיל ולהכניע. וכעת; לקראת הסיום האם נרפה? האם נעזוב? נתחזק בעוד מעט תפילה, עוד תחינה נשפוך לפני קוננו, ובעזרת השם את סיום המלחמה בכוחה נזכה לנצח.

זאת וגם עוד עלינו לדעת ולהאמין, שבכל תפילה ובקשה ניצחנו, התקדמנו רבות, וגם אם לא רואים הישועה השלימה – אך הרווחנו וכבשנו רבות בכוחה. וכדברי רבנו שלפעמים רואים מה שעשו ופעלו רק לעתיד.

לא לדחוק את השעה

ועל כוח התפילה – על אף שלא תמיד רואים את הישועה, נלמד מדבריו המעודדים של מוהר"ת (ליקוטי הלכות נויקין א טו): 'כי באמת אין לך אדם שאין לו שעה. אך הרבה אובדים שעה שלהם שהיו יכולים להצליח בה בגשמיות ורוחניות, ע"י חמתם של הבל, ע"י שדוחקים את השעה כמו שארז"ל: כל הדוחק את השעה - שעה דוחקת לו...'

אבל ההולך בתמימות באמת ומאמין באמת כי בוודאי צדיק וישר ה'. ומה שסובל ייסורים ודחוקת הפרנסה ח"ו וכיוצא - הכל לטובה, כי עדיין לא הגיע השעה טובה שלו, ומקיים: טוב ויחיל דומם לתשועת ה'. כי לפעמים אין הש"ת נותן לו צרכי ישועתו תיכף עד שירבה בתפילה על זה. כי הש"ת מתאוה לתפילתן של ישראל. וגם בתפלה אסור לדחוק את השעה כמבואר במ"א (ליק"ה גזילה הלכה ה'), ולפעמים מטעם אחר. ע"כ צריך לילך בתמימות ולהאמין ביושר משפטי, ולהרבות בתפילה תמיד על כל דבר ואז בוודאי השעה עומדת לו כי בוודאי יגיע השעה של ישועתו. כי אין לך אדם שאין לו שעה."

שירת הפרשה

נְרַבָּה לְעֵתָר בַּתְּפִלוֹת וְתַחֲנוּנִים
זֹאת נִלְמַד מִדְּרָכֵי אֲבוֹתֵינוּ וְאִמּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים.
אֵין לָךְ תְּפִלָּה לְמִטָּה שְׂאִין עוֹשֶׂה פְרִי לְמַעֲלָה
בְּדַבְרֵי הַבַּעַל שֶׁם טוֹב נֶאֱמָרָה זֹאת הָאֱמָרָה.
גַּם אִם נִדְמָה שְׂמַלְמַעֲלָה מִסְתַּיְרִים פְּנִים
נִדַּע נֶאֱמָרָה שֶׁכָּל תְּפִלָּה בּוֹקֵעַת רְקִיעִים.
אֵין לָךְ אֲדָם שְׂאִין לוֹ שְׁעָה
וְעֲלֵינוּ לְהִרְבּוֹת בַּתְּפִלָּה שְׂמָא פִּיעַת זְמַן הַיְשׁוּעָה.

השבוע אנו קוראים בפרשה את הפסוק: "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא ועתר לו ה' ותהר רבקה אשתו". ופירש רש"י: 'ועתר - הרבה והפציר בתפילה'. שיצחק הרבה להתפלל לפני בוראו, עד שנענה משמים. וכבר לימדונו חכמינו על העקשנות בתפילה, להתפלל שוב ושוב ולא להתייאש מכוחה, ובדבריהם (ברכות לב:): "אמר רבי חמא בר חנינא, אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שינאמר (תהלים כז): קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'".

לא פעם נופל על האדם רפיון וחלישות הדעת מכך שהתפלל כה רבות, ועדיין לא נושע - הוא אינו רואה את הישועה. הרי לא בכדי אמרו לנו חכמינו - על תפילה שהיא אחד מהדברים שצריכים חיזוק, וכפרש"י - 'שיתחזק האדם בהן תמיד בכל כוחו'.

בשרשי הדברים של חיזוק בתפילה וגדול כוחה, נלמד מדבריו היסודיים של 'הבעל שם טוב' (דרך חסידים תפילה): 'אין לך תפילה למטה שאין עושה פרי למעלה, וצריך לבטוח בה' ולחזור ולבטוח ולהתפלל עד שתדך התשועה למטה. כי מה שהתשועה מתעכבת לפעמים, ואינה יורדת למטה מיד בתפילה ראשונה, לפעמים הוא מחמת ריבוי הדינים והקטרוגים שלמעלה - בכל עת ירדת השפע והתשועה מעולם לעולם, מתעכבת התשועה בכל עולם ועולם, עד שיחזור ויתפלל וימתקו הדינים והקטרוגים ותבא התשועה למטה. ולפעמים מתעכבת התשועה עבור שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, ומכל מקום עושה פעולתה למעלה בכל פעם בעולמות העליונים לתקן פגם הקלקול שמשם באו אלו הדינים למטה'.

לא להיות טיפש ולא ליפול מדעתו

דברי עידוד וטללי חיזוק, על המתנה בתפילה, אנו שואבים מדברי רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ב' בליק"ע המשולש): ואם האדם מרבה בתפילה ובהתבודדות ימים ושנים הרבה... ונדמה לו שהשם יתברך כמסתיר פנים ממנו חס ושלום, אל יטעה ח"ו שהשם יתברך אינו שומע תפילותיו ושיחותיו כלל, רק יאמין באמונה שלימה שהשם יתברך שומע ומאזין ומקשיב כל דיבור ודיבור של תפילה ותחינה ושיחה, ואין שום דיבור נאבד חס ושלום. רק כל דיבור ודיבור עושה רושם למעלה מעט מעט, ומחורר רחמיו יתברך בכל פעם, אך עדיין לא נגמר בנין הקדשה, שהוא צריך לכנס בו. וברבות הימים והשנים אם לא יהיה טיפש ולא ייפול בדעתו בשום אופן בעולם, ויתגבר ויתחזק ויתאמץ בתפילה יותר ויותר, אזי על ידי ריבוי התפילות יכמו רחמיו יתברך, עד שהשם יתברך ינה אליו ויאיר לו פניו וימלא חפצו ורצונו.

החלשים הצליחו להפיל את החומה

הייתה זו עיר גדולה ומבוצרת, מוקפת בחומה איתנה, אשר רבים ניסו להפילה בכוחם ובחילם הרב - אך ללא הצלחה. פעם אחר פעם נחלו החיילות הרבים - אכזבה ומפלה. על אף כוחם הרב וכלי נשקם - לא הצליחו את החומה להפיל. היו הם אנשי העיר שהיו מוקפים בחומה שנלחמו כאריות, ולא נתנו לאויב להכניעם. בשמעו זאת המלך הרם - גמר אומר לכבוש את העיר על חומתה בכל מחיר. מאמירה לעשייה - החלו אנשי חילו - להמטיר על החומה אש וגופרית, חוררו את החומה, אך לא הצליחו להפילה. אולם על אף שבמשימתו הארוכה לא הצליחו - אך מלחמתם עשתה שמות, ויסודות החומה המוצקה

פניני פרשה

"ויתרוצצו הבנים בקרבה, ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה'" (כ"ה, כ"ב)
אפשר לומר: שכנגד מלחמת היצר הכתוב מדבר, וזהו: "ויתרוצצו הבנים בקרבה", ובהמשך: "ותאמר אם כן למה זה אנכי", ע"פ דבריהם (אבות ב' י"א): שהיצר הרע מוציא את האדם מהעולם, וכן: יצר הרע מסיתו לאדם בעולם הזה ומשטין עליו לעולם הבא (סוכה נ"ב). שנחסר לו לאדם עצם האני האנכי ע"י התגברותו של היצר הרע עליו.

וכן אפ"ל מרומז בכך: ה'אנכי' - של עשרת הדברות, שבזה עיקר המלחמה, שכלול בהם כל התורה כמובא.

ודרך ההתגברות הוא: ב"ותלך לדרוש את ה'", ע"פ מאמרם (קידושין ל:): "אם פגע בך מנוול זה משכחו לביהמ"ד". "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין".

"והנה תומם בבטנה" (כ"ה כ"ד)
"והנה תומם", בנימטריא "יעקב וגם עש" (עם התיבות והאתיות). רמז ל"תאומים", שהם היו יעקב ועשו.

"ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם" (כ"ו, כ"ו)
ב' פעמים מנתה התורה שנותיו של יצחק בימי חייו, פעם בעת נישואיו: "ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה" ופעם בעת לידת בנו:

ואפ"ל ע"פ דברי חז"ל: שעד שלא נשא אדם אשה אינו נקרא האדם השלם ואין נחשבים שנותיו. וכן עד שלא קיים מצות פרו ורבו אינו נקרא חי, כדברי חז"ל בחזקיהו המלך, "כי מת אתה ולא תחיה" מכיוון דלא נשא אשה ולא הוליד בנים, וכן ב'בבא בתרא' (קטז:). מפני מה בודד נאמר בו שכיבה, וביובא נאמר בו מיתה, דוד הניח בן נאמרה בו שכיבה. יואב שלא הניח בן נאמרה בו מיתה. ולכן דווקא בקיומו ב' מצוות אלו נמנו שנותיו של יצחק. כי הם מצוותיו - שדרכם שנותיו נחשבים לימי חייו.

"הלעיטני נא מן האדום האדום הזה כי עיף אנכי" (כ"ה ל)
לכאורה היה צריך לומר "הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי רעב אנכי".

אולם יש לומר על פי דברי חז"ל: אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, וכן ב'ליקוטי מוהר"ן' (ה' ח"ב) שהדעת היא מחיצה הפרוסה מפני התאוות. ועייפות - תוצאתו שינה-אבידת הדעת כמובא (ליק"מ ק"ז). וזהו "עיף אנכי" שהתגברות תאוותו של עשו הייתה ע"י הסתלקות הדעת. גם עייפות מראה על חולשה היפך כבישת היצר - איזהו גבור הכובש את יצרו.

